

VLAST OPET FAVORIZUJE SVOJE MEDIJSKE MILJENIKE

ZA EVROPSKI PULS PIŠU

dr Jelena Džankić,
istraživačica na Evropskom
univerzitetском institutu

Biljana Jakić, generalna
direktorka Direktorata za
unutrašnje tržište i konkurenciju i
pregovaračica za poglavlje 8

KOMENTAR

**Balkansko proljeće
i jesen politike
proširenja EU**

BALKANSKO PROLJEĆE I JESEN POLITIKE PROŠIRENJA

Foto: Vijesti

Piše: Vladan Žugić

Desetine hiljada građana širom regiona - od Tirane i Beograda do Banja Luke i Podgorice - izašli su na ulice da traže promjene sistema i smjenu vlasti.

Sve ove mirne proteste predvode građanske grupe, osim onih u Albaniji gdje je došlo i do sukoba opozicionih pristalica i policije.

Analitičari se, uglavnom, slažu da odgovornost za ovu situaciju nose lokalni politički sistemi koje građani smatraju autokratskim, populističkim, korumpiranim, nefunkcionalnim i otuđenim od običnih ljudi i njihovih osnovnih potreba.

Ali, napominju i da veliki dio odgovornost za ovakvu situaciju nosi i Evropska unija koja je politiku proširenja gurnula u zapećak da sada priča o članstvu država zapadnog Balkana u EU djeluje kao priča o boljem zagrobnom životu.

Na kraju krajeva, EU je u dobroj mjeri i kumovala uspostavljanju ovakvih političkih sistema vodeći se sopstevnim geostrateškim interesima i pokazujući pretjerano strpljenje i toleranciju prema nestašnoj balkanskoj "djeci".

Komesar za proširenje, **Johanes Han**, koji se 22. i 23. februara u Podgorici sastao sa najvišim državnim zvaničnicima i opozicionim prvacima, kazao je da je Skupština mjesto gdje treba rješavati sva otvorena pitanja. Brisel, dodao je on, budno prati sve skorašnje događaje koji su doveli do mirne mobilizacije crnogorskih građana.

"Mi očekujemo od institucija da učinkovito i brzo djeluju u odnosu na skore navode na kršenje zakona, da sve slučaje

treba da istraže nadležni organi, naročito Specijalno državno tužilaštvo i Agencija za borbu protiv korupcije", poručio je tom prilikom Han.

A izlazak građana na ulice pokazuje da oni nijesu zadovoljni kako institucije reaguju.

Portparolka Evropske komisije, **Maja Kocijančić** u osvrtu na događaje na zapadnom Balkanu navodi: "Mirne demonstracije su osnovno pravo u svim demokratskim zemljama. Stav EU s tim u vezi je uvijek bio jasan, kao i stav da nasilje mora izbjegnuto. EU očekuje od vlasti i opozicije u regionu da konstruktivno rade u svojim parlamentima, da odgovore na zahtjeve svojih građana u skladu sa svojim nastojanjima da se pridruže EU. Napredak prema EU je društveni proces koji, takođe, zahtijeva snažno i strukturno uključivanje civilnog društva".

Prema njenoj ocjeni, legitimna su očekivanja građana regiona da će njihove vlasti sprovesti reforme u oblasti vladavine prava, osnovnih prava i dobrog upravljanja. Protesti koji su u toku su specifični za svaku zemlju, precizirala je ona.

Ako su veliki evropski mediji proteste na Balkanu nazvali zajedničkim imenom "balkansko proljeće" onda je ovo što se dešava istovremeno i "jesen politike proširenja EU".

Da li je kasno da ovaj, prilično blijedi, saziv Evropske komisije, u narednih nekoliko mjeseci promijeni sliku Balkana i vrati novi optimizam?

Foto: Privatna arhiva

Piše: Ana Ostojić

Autorka je novinarka dnevnog lista Dan

BROJNE PRIMJEDBE NA
NACRT ZAKONA O MEDIJIMA

VLAST OPET FAVORIZUJE SVOJE MEDIJSKE MILJENIKE

Urednika dnevnog lista pozvalo je tužilaštvo prije nekoliko godina da da izjavu jer je objavio informacije sa zatvorene sjednice skupštinskog Anketnog odbora posvećenog aferi "Telekom". Dva novinara drugog dnevnog lista saslušana su prije desetak godina u policiji, u svojstvu svjedoka, jer su objavili izvještaj Agencije o nacionalnoj bezbjednosti (ANB) dostavljen skupštinskom Odboru za bezbjednost i odbranu.

Objavljene informacije, po uvjerenju novinara, nijesu mogle ugroziti ni nacionalnu bezbjednost, niti tok istrage u slučaju "Telekom", što se vremenom pokazalo kao tačno. Niko od novinara nije odao izvore, pozivajući se na važeći Zakon o medijima i Etički kodeks, niti je trpio bilo kakve posljedice. Međutim, ukoliko uskoro budu usvojena rješenja iz Nacrta Zakona o medijima, koji je Vlada Crne Gore dala na javnu raspravu, sudovi bi mogli da kažnjavaju novinare - prvo sa po hiljadu eura, a onda i do dva mjeseca zatvora ukoliko odbiju da odaju izvore svojih informacija.

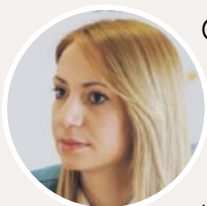
Medijski poslanici i eksperti upravo upozoravaju da nedovoljno jasna odredba o zaštiti izvora informacija u Nacrtu Zakona o medijima predstavlja pokušaj da se ograniče novinarske slobode i osujeti istraživačko novinarstvo. Njima je sporno i predloženo rješenje o finansijskoj podršci države kroz Fond za podsticanje pluralizma i raznovrsnost medija koji, kako navode, otvara prostor za miješanja države u uređivačku i finansijsku nezavisnost medija.

Javna rasparava o Nacrtu Zakona o medijima, koju je Ministarstvo kulture pokrenulo 3. januara, nedavno je završena i Vladi je dostavljeno na desetine amandmana na 86 članova predloženog zakonskog teksta.

Pitanje slobode medija u Crnoj Gori odavno je u fokusu EU najviše zbog brojnih nerasvijetljenih napada na novinare i imovinu medija. U posljednjem Izvještaju o Evropske komisije za Crnu Goru, sloboda izražavanja stoji kao jedna od oblasti u kojima nije bilo napretka.

Predstavnicima medijske zajednice i NVO posebno je sporan član 40 Nacrta, koji definiše da je novinar dužan da otkrije izvor informacija "u slučajevima zaštite interesa nacionalne bezbjednosti, teritorijalne cjelovitosti, zaštite zdravlja i otkrivanja krivičnih djela zapriječenih kaznom od pet godina ili više".

Amandmanima koji su podnijeli Media centar, Institut za medije, Društvo profesionalnih novinara, Centar za istraživačko novinarstvo, Centar za građansko obrazovanje (CGO) i novinari i urednici **Mihailo Jovović**, **Nikola Marković** i **Vladan Mićunović** predložena je izmjena ovog člana. Naime, oni predlažu da novinar ili mediji ne bi bili odgovorni ukoliko pribave ili objave informaciju koja predstavlja državnu, vojnu, službenu ili poslovnu tajnu, ako postoji opravdani interes javnosti da bude upoznata, te da ne bi bili dužni da zakonodavnoj, sudskoj ili izvršnoj vlasti ili bilo kojem drugom fizičkom ili pravnom licu otkriju izvor informacije koji želi ostati nepoznat. Podnosioci amandmana smatraju da bi se, ukoliko bi se zadržalo rješenje iz Nacrta, povećao prostor za smanjenje novinarskih sloboda.

Članica Radne grupe za izradu Nacrta Zakona o medijima i koordinatorka programa u CGO-a, **Ana Nenezic** smatra da crnogorsko društvo u ovom trenutku nije spremno za rješenje predviđeno ovim nacrtom. „Crna Gora, nažalost, još nije dostigla potreban nivo demokratskog razvoja koji bi onemogućio zloupotrebu ovih ograničenja, što je i razlog zbog kojeg sam se kao članica Radne grupe protivila ovom rješenju“, naglasila je ona za *Evropski puls*, dodajući da vjeruje da je osnovana zabrinutost medijske zajednice da ono može otvoriti prostor za zloupotrebu i za ograničenje novinara da profesionalno rade svoj posao i istražuju najsloženije slučajeve zloupotrebe moći, korupcije, ugrožavanja ljudskih prava...

Ekspert Savjeta Evrope **Žan Barata**, na nedavno održanom okruglom stolu, naglasio je da država ne može koristiti opšte principe, poput nacionalne bezbjednosti, javnog reda i mira, javnog zdravlja kako bi opravdala i ograničila zaštitu izvora. "Samo u onim slučajevima, gdje je neophodno da se spriječi činjenje krivičnog djela ili da se istraži krivično djelo, kada tužilac ili policija nemaju drugi način da to učine, može se tražiti da se otkrije izvor informacija", kazao je Barata.

Aneta Spaić, članica Radne grupe ispred Univerziteta Crne Gore, kazala je da rješenje ugrađeno u Nacrt Zakona važi u mnogim zemljama koje su kontrolisali, na šta je Barata ukazao da uvijek postoji tendencija da se shvati da su međunarodni standardi ono što rade druge zemlje. „To su interesantni parametri, ali nijesu standardi. Zapadnoevrovske zemlje mogu da pogriješe, ne znači da je ispravno ako imaju to rješenje“, pojasnio je ekspert Savjeta Evrope.

Direktor Direktorata za medije u Ministarstvu kulture **Željko Rutović**, u ranijim medijskim istupima, navodio je da je zaštita novinarskih izvora pravilo, princip, načelo i međunarodni standard. "Izuzetak i ograničenje su samo izuzeci i samo

AEM ne može biti zadužen za štampane i online medije

Pomoćnica direktora Agencije za elektronske medije (AEM), **Jadranka Vojdović** smatra „neprihvaljivim“ rješenje da AEM bude nadležna za upravljanje Fondom u dijelu koji se odnosi na štampane i online medije.

„Dok bi uloga Agencije u upravljanju ovim Fondom u dijelu koji se odnosi na elektronske medije mogla da se opravda, to ne bi bio slučaj za ostale kategorije medija. Naime, upravljanje Fondom (planiranje, raspodjele, monitoring i evaluacija trošenja dodijeljenih sredstava, ...) je obiman i dodatni posao koji nije uobičajen za regulatorna tijela. Zahtijevao bi povećanje broja izvršilaca u Agenciji, ali bi mogao da se organizuje uz uvažavanje stečenih znanja iz prethodnih iskustava sa sličnim fondovima za elektronske medije, kao i činjenicu da Agencija već vrši monitoring programa elektronskih medija. S druge strane, Agencija ne prati rad štampanih i online medija i nedostatak iskustva i prakse na tom polju morao bi se nadoknađivati angažovanjem još većeg broja izvršilaca odnosno saradnika/subjekata van Agencije (monitoring i evaluacija)“, naglasila je Vojdović.

Ona je podvukla da je revizija Zakona o medijima, nakon više od 15 godine od usvajanja, potrebna iz više razloga i da bi novi zakon mogao biti okosnica jedne nove značajne faze u razvoju medija u Crnoj Gori.

ograničenja, shodna legitimnom cilju u demokratskom društvu i važećim međunarodnim standardima“, rekao je Rutović.

Zamjenik glavnog i odgovornog urednika lista "Dan" i član Radne grupe, **Nikola Marković** za *Evropski puls* ocjenjuje da rješenje o zaštiti izvora iz Nacrta Zakona može ponuditi samo vlast koja se boji nezavisnog, profesionalnog i istraživačkog novinarstva. Bez obzira što, kako kaže, slični instituti postoje u evropskim državama, mora se imati u vidu odgovarajući kontekst i društvo u kojem se zakon donosi.

Iako je premijer **Duško Marković**, u svom inauguracionom govoru, poručio da je potrebna "sveobuhvatna medijska strategija koja će podstaći na analizu i promjenu u paketu medijskih zakona", takav strateški dokument je izostao.

Novinar i medijski stručnjak **Duško Vuković** ukazuje i na problematičnost pristupa redizajniranju zakonodavnog okvira. U rješenjima koja su predviđena Nacrtom Zakona, on prepoznaje „uskotračnu partijsko-birokratsku logiku, koja ne želi da se jasno definišu strateški ciljevi i onda tome prilagode zakonske regule koje će nas usmjeravati ka tim ciljevima“.

„Pošto je izostala (medijska) strategija, a time i ciljevi, a na zakonima se počelo raditi, nekakvi ciljevi su morali postojati.

Oni nijesu obnarodovani, ali se mogu naslutiti kroz ponuđena rješenja, kojima se, bez argumentovanog obrazloženja, žele favorizovati neke već ustaljene klijentelističke šeme, kakvo je, recimo, budžetsko finansiranje samoregulacije, ili osujetiti istraživačko novinarstvo", naglasio je Vuković.

Značajan broj zamjerki novinarskih udruženja i civilnog sektora odnosi se na članove Nacrta Zakona koji se tiču Fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija. Oni predlažu da sva davanja iz ovog Fonda budu po istim principima i po istoj proceduri, odnosno da nema izuzetaka, te da se finansira sa najmanje 0,1 odsto BDP, što je oko 3,6 miliona eura. Vlada je u nacrtu zakona predložila da taj iznos bude 0,03 odsto BDP-a, što je oko 1,3 miliona eura.

Amandmanima grupe NVO, medijskih asocijacija i novinara predloženo je da raspodjelu 50 odsto sredstava vrši Savjet Agencije za elektronske medije, koja se usmjeravaju u podfond za elektronske komercijalne i neprofitne medije, a drugu polovinu nezavisna komisija koju formira državni organ nadležan za medije, a koja se usmjeravaju u podfond za dnevne, nedjeljne štampane i online komercijalne i neprofitne medije. Vladin predlog je da sva sredstva iz Fonda dijeli Savjet Agencije za elektronske medije – elektronskim komercijalnim i neprofitnim medijima, odnosno nezavisna komisija, koju formira AEM – za dnevne i nedjeljne štampane medije i online medije, i to u odnosu 60:40 odsto od ukupnog iznosa od kojeg ide pet odsto organu za raspodjelu i određen procenat na samoregulaciju. Podnosioci amandmana smatraju da je potrebno precizirati prioritete u odlukama kojima se dijele novac jer sredstva koja su na raspolaganju nijesu dovoljna da se finansiraju sve prepoznate oblasti od javnog interesa.

Predloženo je i brisanje internih i ekstremnih samoregulatornih tjela kao korisnika ovih sredstava. Prema Vladinom prijedlogu, na promociju samoregulacije bi išlo 10 odsto ukupnih sredstava. „Nije jasno ko bi realizovao promociju samoregulacije, a i nejasno je zašto bi se sredstva namijenjena medijima usmjeravala za druge namjene. Samoregulacija treba da počiva na spremnosti medija da finansiraju ovaj proces“, smatraju podnosioci amandmana.

Ana Nenezić cijeni da se nedostatak vizije i cilja koji Ministarstvo kulture želi postići ovim aktom najbolje uočava kroz način na koji je uređeno pitanje Fonda. „Iako je ovo rješenje, u osnovi, jednoglasno predloženo od strane medijske zajednice, početna ideja gotovo je izvrgnuta svojoj suprotnosti. Iznos sredstava od svega 0,03 odsto BDP-a nedovoljan je za bilo kakvu promjenu ili podršku, dok ujedno sistem i kriterijumi za raspodjelu novca nijesu precizno i do kraja izvedeni“, kazala je Nenezić.

Podnosioci amandmana upozoravaju da bez obzira na to što sadašnje rješenje u Nacrtu omogućava da građani znaju kome se novac daje, ipak ostaje diskreciono pravo čelnika institucija da ovaj novac raspodjeljuju bez jasno definisanih kriterijuma.

Nikola Marković kaže da je inicijalna ideja bila da se državi ukaže da je dužna da pomogne crnogorskim medijima i zaštiti medijsku scenu od nelegitimnih i *damping* uticaja iz inostranstva. „Nažalost, Vlada je tu ideju zloupotrijebila i pokušava da nađe modalitete da kroz ideju Fonda finansijski pomogne režimске medije, a kazni one koji imaju kritički odnos prema vlastima“, smatra Marković.

Šefovi institucija i dalje sami odlučuju kojim medijima dati novac

„Rješenje iz Nacrta Zakona o medijima omogućava da građani mogu znati kome se novac daje, ali je zadržano diskreciono pravo čelnika institucija da ovaj novac raspodjeljuju medijima bez jasno definisanih kriterijuma čime zapravo ne postizemo suštinu“, ukazala je Ana Nenezić.

Odbijanje, podvukla je ona, da se razmotri mogućnost preciznog definisanja kriterijuma na bazi kojih čelnici institucija ovaj novac raspoređuju, ukazuje na nedostatak političke volje da se ovo mijenja na način na koji to sad već imperativno traži i EU.

„Dodatno, odlukom nadležnog Ministarstva da se vođenje Evidencije medija kao mehanizma koji bi obezbijedio punu transparentnost povjeri Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS), koji ujedno treba da pripremi i objavi godišnje izvještaje ukazuje koliko se nastojalo obesmisлити predloženo rješenje. Jasno je da ovo mora biti nadležnost i obaveza Ministarstva kulture koje na ovaj način odbija da se bavi svojim poslom i da preuzme odgovornost“, kaže Nenezić.

Ona je podsjetila da je upravo dugogodišnja praksa netransparentne raspodjele javnih sredstava medijima narušila medijsko tržište i doprinijela polarizaciji medija, favorizujući one koji izvještavaju pozitivno o vlastima, a diskriminišući one koji imaju kritički stav.

Amandmanima grupe NVO, medijskih asocijacija i novinara, ali i samostalnim amandmanima CGO-a predloženo je i preciznije definisanje članova koji se odnose na transparentnost finansiranja medija iz javnih fondova, veća zaštita integriteta novinara, širi obim u pristupu informacijama od javnog značaja u posjedu organa javnog sektora i obaveze nosioca javnih ovlašćenja da pružaju tačne, potpune i pravovremene informacije o pitanjima iz njihovog djelokruga rada...

Željko Rutović nije odgovarao na pitanja *Evropskog pulsa* – na koji način se Ministarstvo kulture do sad odredilo prema amandmanima podnijetim na Nacrt Zakona o medijima i da li će ih uzeti u obzir prilikom utvrđivanja prijedloga zakona.

Poštovanje konkurencije – svi na dobitku

Foto: M. Popović

Piše: Biljana Jakić

Autorka je generalna direktorka Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju u Ministarstvu ekonomije Vlade Crne Gore i pregovaračica za Poglavlje 8

Pregovaračko poglavlje *Konkurencija* obuhvata dvije oblasti - zaštitu konkurencije na tržištu i kontrolu državne pomoći.

Kada je u pitanju zaštita konkurencije, pod njom se podrazumijevaju tri osnovna aspekta i to: zabrana zloupotrebe dominantnog položaja na tržištu, zabrana zaključivanja sporazuma kojima se sprječava, ograničava ili narušava slobodna konkurencija na tržištu i ocjena dopuštenosti koncentracija učesnika na tržištu. Oblast kontrole državne pomoći obuhvata postupak dodjele i kontrole namjenskog korišćenja dodijeljene državne pomoći radi zaštite konkurencije.

Poštovanje konkurencije predstavlja preduslov za obezbjeđivanje poslovnog ambijenta u kojem će svi učesnici na tržištu poslovati pod jednakim uslovima, a što doprinosi stvaranju ekonomski povoljnog ambijenta za ulaganje i sigurnost investicija. Kao rezultat zdrave tržišne utakmice, potrošači dobijaju veću ponudu roba i usluga, kao i kvalitetnije i jeftinije proizvode i usluge.

O značaju konkurencije u Crnoj Gori najbolji govori činjenica da konkurencija ima status ustavne kategorije. Članom 139 Ustava Crne Gore propisano da se ekonomsko uređenje zasniva na slobodnom i otvorenom tržištu, slobodi preduzetništva i konkurencije, samostalnosti privrednih subjekata i njihovoj odgovornosti za preuzete obaveze u pravnom prometu, zaštiti i ravnopravnosti svih oblika svojine, dok je članom 140, stav 3, Ustava zabranjeno narušavanje i ograničavanje slobodne konkurencije i podsticanje neravnopravnog, monopolskog ili dominantnog položaja na tržištu.

Kada je u pitanju zakonodavni okvir, Zakon o zaštiti konkurencije predstavlja osnovni propis kojim se uređuju način, postupci

i mjere zaštite konkurencije u Crnoj Gori. Kontrola državne pomoći ima za cilj da se dodijeljenom državnom pomoći ne naruši konkurencija na tržištu, odnosno da se svim učesnicima na tržištu obezbijede jednaki uslovi poslovanja. Zakonom o kontroli državne pomoći se propisuju uslovi i postupak dodjele i kontrole namjenskog korišćenja državne pomoći.

Članom 73 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) Crna Gora se obavezala na usklađivanje sa pravilima konkurencije koja se primjenjuju u Evropskoj uniji.

Evropska unija je Crnoj Gori postavila pet mjerila za otvaranje pregovora u pregovaračkom poglavlju 8 – konkurencija. Ova mjerila se primarno odnose na usklađivanje nacionalnog zakonodavstva u oblasti državne pomoći sa zakonodavstvom EU, stvaranje operativno nezavisnog tijela za kontrolu državne pomoći, usklađivanje šema fiskalne pomoći i sveobuhvatni popis mjera državne pomoći. U tom smislu, između ostalog, u 2018. godini donijet je Zakon o kontroli državne pomoći, koji uključuje sve neophodne elemente za efikasnu kontrolu državne pomoći. Kroz izmjene i dopune Zakona o zaštiti konkurencije, koje su usvojene 2018. godine, nadležnosti Agencije za zaštitu konkurencije proširene su i na oblast kontrole državne pomoći, a koje je do tada obavljala Vladina Komisija za kontrolu državne pomoći. Važno je istaći da Agencija predstavlja instituciju s javnim ovlaštenjima, koja samostalno i nezavisno obavlja upravne i stručne poslove u oblastima zaštite konkurencije i kontrole državne pomoći.

Dakle, aktivnosti koje Crna Gora preduzima u ovom poglavlju pokazatelj su spremnosti i posvećenosti na ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz evropske agende.

Preko trnja do zvijezda:

troškovi pristupanja naspram koristi od članstva u EU

*Autorka je doktorirala na Univerzitetu u Kembridžu, UK.
Istraživačica je na Evropskom univerzitetskom institutu u Italiji.*

Piše: Jelena Džankić

U avgustu 2000. godine, kada sam napustila Crnu Goru kako bih upisala osnovne studije u Bugarskoj, integracije Evropske unije nijesu bile ni blizu fokusa političke agende niti su bile dio političkog diskursa. Evropa, odnosno zajednica 'dobrostojećih' koji su živjeli srećan život, bila je nešto što je postojalo samo u mašti naših građana, umornih od oskudice, sukoba i skršenih obećanja.

U dvije decenije koje su uslijedile, vidjela sam kako su postkomunističke zemlje, uključujući Bugarsku gdje sam provela četiri godine svog života, kao i dvije bivše jugoslavenske republike - Sloveniju i Hrvatsku, postale članice Unije. Takođe, svjedočila sam da se pristupanje EU uspinje na političkoj agendi, često se pretvarajući u frazu političkog diskursa. Nažalost, u crnogorskoj javnosti je vrlo malo poznato što čini pristupne pregovore i što će građani ove zemlje na kraju dobiti ako i kada zemlja postane država članica EU.

Proces pristupanja EU podrazumijeva da će država koja želi postati članica, usvojiti i primijeniti ogroman zakonodavni okvir EU, podijeljen u 35 poglavlja. Država kandidatkinja ne pregovara o aspektima prava EU koje želi usvojiti ili ne, nego samo o vremenu potrebnom za sprovođenje tog zakonodavstva. Nakon što se potvrdi da zemlja ispunjava sve uslove u jednoj oblasti, to pregovaračko poglavlje se „privremeno zatvara“. To, međutim, znači da se može ponovo otvoriti u bilo koje vrijeme prije nego što zemlja potpiše ugovor o pristupanju. Drugim riječima, usklađenost je suštinska.

Usklađenost sa zakonodavstvom Evropske unije znači i usvajanje novih pravila i praksi i mijenjanje "načina na koji radimo stvari". Na primjer, prije nekoliko godina kupila sam košulju sa greškom u radnji

u Podgorici i vlasnik radnje nije bio voljan da vratim ili zamijenim tu stvar. U EU zakonodavstvo štiti potrošače. Oni su, u poređenju sa prodavačima, u ranjivom položaju: potrošači donose odluke na temelju nedostatnih ili nepotpunih informacija. Mijenjanje u odnosu na ono na šta smo navikli i na ono što se od nas traži, zahtijeva puno truda i značajnih finansijskih i socijalnih troškova. A, i ne isplati se odmah. Iz tog razloga, nekoliko godina u procesu pristupanja čini da uzbuđenje vezano za EU u javnosti i među kreatorima politika blijedi, smanjujući javnu podršku za pristupanje. To je normalno i dogodilo se u mnogim bivšim komunističkim zemljama koje su sada članice EU.

Čovjek se može zapitati: ako postoje veliki socijalni, ekonomski i politički troškovi domaćeg prilagođavanja zahtjevima EU, zar nam ne bi bilo bolje da smo sami? Kao osoba koja već priličan period živi u EU kao državljanica treće zemlje - rekla bih - ne baš.

Postoje mnogi politički, ekonomski i socijalni razlozi zbog kojih zemlja ima koristi od članstva, a bilo bi nemoguće da se ovdje svi pojasne. Državljanstvo EU, kao krovni tok demokratske zajednice građana, čini veliku razliku u životima prosječnih građana. Ono širi dijapazon životnih mogućnosti kroz slobodno kretanje, pruža zaštitu u drugim državama članicama tokom boravka u inostranstvu i omogućava građanima Unije da glasaju na lokalnim i izborima za Evropski parlament.

A, ako vas to nije ubijedilo, zapamtite - među državama članicama nema naknada za roaming. Moj "džep" to osjeća kada besplatno koristim gigabajte u Finskoj ili Njemačkoj, ali plaćam 19,32 eura za jedan megabajt podataka kad sam u Crnoj Gori.

SAMOREGULACIJA MEDIJA U CRNOJ GORI

SAVJEST SEDME SILE

Priredila: Milica Zindović

Svi mediji i novinari u Crnoj Gori imaju jedinstven etički kodeks koji je usvojen 2002. godine. Međutim, na nivou cijele medijske zajednice ne postoji jedinstveno samoregulatorno tijelo koje brine o poštovanju novinarske etike niti naznaka da bi uskoro moglo biti uspostavljeno. Istovremeno, posljednjih godina se bilježi izražen trend kršenja profesionalnih standarda i etike. Ovo je, između ostalog, ocijenjeno u studiji Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Savjest sedme sile**, koja je urađena uz podršku ambasade Kraljevine Holandije.

U periodu od 2002. do 2010. postojalo je jedinstveno novinarsko samoregulatorno tijelo, koje se raspalo. Dio medija je 2012. osnovao dva kolektivna samoregulatorna tijela - Medijski savjet za samoregulaciju i Samoregulatorni savjet za lokalnu štampu. Dnevni listovi 'Vijesti' i 'Dan', i nedjeljnik 'Monitor' su se opredijelili za inokosne zaštitnike svojih čitalaca - ombudsmane.

U studiji se ocjenjuje da su regulatori nerijetko u samoregulatornom zabranu. To se, prevashodno, odnosi na Agenciju za elektronske medije (AEM), koja je zakonski pozicionirana kao nezavisni regulator. Takođe, RTCG, kao javni emiter, ima internog regulatora - Komisiju za prestavke i prigovore, koja razmatra i etička pitanja.

Preporuke studije u pravcu uspostavljanja samoregulacije medija u Crnoj Gori zasnivaju se na balansu između onog što bi trebalo da bude idealno stanje, odnosno uspostavljanja etičkih standarda koji će unaprijediti i ukupan kvalitet izvještavanja i ograničenja, i mogućnosti koje su identifikovane u crnogorskom kontekstu.

Tako se preporučuje odustajanje od trajućeg i kontraproduktivnog insistiranja na jednom samoregulatornom tijelu ili na gledanju na njegovo

nepostojanje kao na nepremostiv nedostatak, uz objašnjenje da je važnije jačati funkcionalnost, transparentost, stručnost i saradnju postojećih samoregulatornih tijela nego ih vještački ujedinjavati. Dalje se navodi da moraju biti osigurani održivi izvori prihoda za efektivno funkcionisanje samoregulatornih tijela, uz čuvanje njihove nezavisnosti. Posebno se naglašava da je neprihvatljivo da država propisuje obaveznu medijske samoregulacije, ili da favorizuje neki od samoregulatornih modela i praksi na bilo koji način, uključujući i finansijsku podršku, jer bi to predstavljalo opasan ulazak vlasti u jednu zabranjenu zonu i urušavanje koncepta samoregulacije medija. Konačno, preporučuje se da regulacija i samoregulacija moraju biti jasno razdvojene, a da njihovo sadejstvo mora odgovarati crnogorskom kontekstu.

EIC Bilten - *Evropski puls* - je elektronski časopis koji izdaje Centar za građansko obrazovanje (CGO). Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.

Glavni i odgovorni urednik:
Vladan Žugić

Uređivački kolegijum:
Damir Nikočević, dr Vladimir Vučković, Daliborka Uljarević

Prevod i lektura:
CGO

Dizajn i prelom:
Filip Đurišić

Produkcija:
Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Evropski puls možete preuzeti na sajtu www.cgo-cce.org

MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE

Izdavanje ovog časopisa podržalo je Ministarstvo javne uprave kroz projekat "*Pregovarajmo zajedno za Crnu Goru u EU*"

Stavovi izraženi u *Evropskom puls*u isključiva su odgovornost CGO-a i ne odražavaju nužno stavove Ministarstva javne uprave.